

Vansbro kommun

Rektorn vid Smedbergsskolan 6-9

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn av Smedbergsskolan 6-9
i Vansbro kommun

Tillsyn i Smedbergsskolan 6-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Vansbro kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Smedbergsskolan 6-9 besöktes av Skolinspektionen mellan den 6 - 7 februari 2013.

Fakta om skolan

Smedbergsskolan 6-9 ligger i Vansbro kommun. Skolan har för närvarande 279 elever i årskurs 6-9 med integrerad särskola. Skolan leds av en rektor som tillträdde sin tjänst den 1 augusti 2012. Verksamheten är organiserad i tre arbetslag. Rektorn har det övergripande ansvaret för verksamheten.

Grundsärskolans elev når målen i samtliga ämnen enligt rektor och lärare. Enligt den nationella uppföljningsstatistiken (SIRIS) nådde knappt 72 procent av eleverna de olika delprovens kravnivå i det nationella ämnesprovet i matematik för årskurs 6 läsåret 2011/2012. I svenska/svenska som andraspråk uppnådde knappt 71 procent delprovens kravnivå, och i engelska nådde knappt 77 procent kravnivån i de olika delproven. Samtliga resultat ligger under motsvarande resultat för riket.

Vad gäller eleverna i årskurs 9 nådde enligt SIRIS 75 procent av eleverna målen i samtliga ämnen läsåret 2011/2012. Detta resultat ligger under motsvarande resultat för riket. Elevernas genomsnittliga meritpoäng uppgick till 209,8, vilket ligger något under motsvarande resultat för riket. Det finns en betydande skillnad mellan flickors och pojkars resultat. Flickornas genomsnittliga meritvärde läsåret 2011/2012 var knappt 234 poäng medan pojkars genomsnittliga meritvärde var 192. Flickors genomsnittliga meritvärde var således 42 poäng högre än pojkarnas. Skillnader i flickors och pojkars resultat har enligt statistiken funnits under flera år.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram uppgick läsåret 2011/2012 till 84 procent och andelen behöriga elever till ekonomi- humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammet uppgick till knappt 83 procent. Andelen elever behöriga till naturvetenskapligt- och tekniskt program uppgick till knappt 78 procent.

Vad gäller relationen mellan resultat på nationella ämnesprov jämfört med slutbetyg i årskurs 9 fick 16 procent av eleverna läsåret 2011/2012 högre slutbetyg än provbetyg i ämnet engelska, vilket kan jämföras med ett genomsnitt i riket där knappt 8 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg. I

svenska fick 10 procent av eleverna ett högre slutbetyg än provbetyg vilket är lägre än genomsnittet i riket där knappt 15 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg. I matematik fick knappt 35 procent av eleverna ett högre slutbetyg än provbetyg vilket kan jämföras med genomsnittet i riket som var knappt 26 procent.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att rektorn tar ett övergripande ansvar för verksamheten och att han har en tydlig vision för hur han vill att verksamheten ska organiseras och utvecklas. Elever och lärare uppger att det råder en god atmosfär i skolan. Skolinspektionen har under tillsynsbesöket tagit del av olika delar av verksamheten och under verksamhetsbesöken observerades flera välfungerade undervisningsformer.

Av den nationella statistiken framgår att det vid Smedbergsskolan 6-9 finns stora skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Flickornas genomsnittliga meritpoäng läsåret 2011/2012 var knappt 42 poäng högre än pojkarnas. Rektorn har i samarbete med skolans pedagoger påbörjat ett utvecklingsarbete inom flera områden för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Emellertid bedömer Skolinspektionen att skolan inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete behöver analysera elevernas resultat i högre grad och följa upp skillnaderna mellan flickors och pojkars kunskapsresultat.

Tillsynen visar att skolan inte i tillräcklig omfattning klargör målen för utbildningen för elever och föräldrar. Elever och deras vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevernas utveckling. De individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras så att de uppfyller skollagens krav. Undervisningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen. Därmed ges eleverna inte möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet och få en bättre överblick och sammanhang. Tillsynen visar vidare att skolan behöver förbättra sitt arbete med att stimulera de elever som lätt når kunskapskraven till att nå ännu bättre resultat. Elevernas möjligheter att få inflytande över undervisningens utformning och innehåll behöver förbättras, bland annat genom att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten.

I intervjuer med rektorn, skolans personal och elever framkommer att det i Smedbergsskolan 6-9 bedrivs ett förebyggande arbete mot kränkande behandling. Emellertid saknar skolan rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen. Vidare behöver Vansbro kommun se till att det för skolan varje år upprättas en plan mot kränkande behandling i enlighet med skollagens krav. Elever uppger att det förekommit kränkningar i skolan men att lärarna i sådana situationer tagit itu med det. Både lärare och

elever uppger att det förekommer kränkningar elever emellan på nätet och att de är svårare att komma åt. I samtal med lärare och elever framkommer vidare att det i skolan genomförs disciplinära åtgärder som strider mot skollagens krav på proportionalitet.

Skolan har en fungerande organisation för att ge särskilt stöd till elever som är i behov av detta. Det har dock framkommit att studiehandledning på modersmålet inte ges till samtliga elever som är i behov av det. Skolans åtgärdsprogram behöver förbättras så att de uppfyller författningarnas krav.

Det har vid tillsynen framkommit brister avseende personalkompetensen i skolan då det finns lärare vid skolan som inte har utbildning för den undervisning de bedriver. Dessutom finns det lärare som är anställda utan tidsbegränsning trots att de inte uppfyller skollagens kriterier. Slutligen har det även framkommit att det i skolan förekommer avgifter som för vissa elever kan medföra kostnader som inte kan anses vara obetydliga.

Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vansbro kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 10 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att skolan klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer.
- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.
- Se till att elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

I intervjuer och samtal med elever framkommer att det är lärarberoende i vilken utsträckning mål och kunskapskrav klargörs för dem. Enligt eleverna förstår de inte alltid kunskapskraven. Under verksamhetsbesöken observerades att vissa lärare delade ut måldokument i olika ämnen, vilket också bekräftas i intervju av lärarna. Enligt eleverna innehåller dokumenten begrepp som de har svårt att förstå. Elever uppger i samtal att endast vissa lärare brukar gå igenom måldokumentet med dem och förklara kunskapskraven. I Skolinspektionens elevenkät för elever i årskurs 9 som genomfördes våren 2012 svarar 28 procent av eleverna i Smedbergsskolan 6-9 "stämmer ganska bra" på påståendet "jag tycker att det är svårt att veta vad jag ska klara av i skolan". Rektorn uppger i intervjun att lärarna pratar med eleverna om mål och kunskapskrav, men att eleverna tycker att de är svåra att förstå. Frågan har enligt rektorn diskuterats i elevrådet. I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2011/2012 anges i avsnittet "Samverkan med andra" som exempel på åtgärd att man ska hitta en metod för att på ett bra sätt informera om måluppfyllelse i ämnena. Lärarna uppger i intervju att föräldrarna har svårt att förstå vilka krav som ställs på eleverna. I Skolinspektionens enkät för vårdnadshavare anger totalt 55 procent att det stämmer helt och hållet eller att det stämmer ganska bra att de behöver mer information från skolan om vad deras barn ska klara av i skolarbetet.

I läroplanen för grundskolan anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

I intervjuer och samtal med lärare, elever och rektorn framkommer att samverkan mellan olika ämneslärare endast sker i begränsad omfattning. Lärarna uppger att de vill förbättra samverkan över ämnesgränserna, men att arbetslagens indelning försvårar det. Rektorn uppger att samarbete sker i viss mån i de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena. Elever bekräftar i intervjuer att visst samarbete sker i de samhällsorienterade ämnena. I avsnittet "Kunskaper" i kvalitetsredovisningen för läsåret 2011/2012 anges "utveckla det ämnesövergripande samarbetet" som exempel på åtgärd för utveckling.

Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 285) anges att även elever som

lätt når kunskapskraven har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Lärarna uppger att det är ett problem för många av dem att ge de elever som lätt når kunskapskraven ledning och stimulans för att de ska nå längre i sin kunskapsutveckling eftersom elever som har det svårare i skolan tar en stor del av deras tid. Enligt lärarna läggs mycket ansvar på de elever som har lätt för ett arbetsområde eller en uppgift att själva begära extrauppgifter. Rektorn bekräftar att lärarna gett uttryck för att de inte hinner med att ge ledning och stimulans till de elever som lätt når kunskapskraven. Elever uppger i intervjuer att de oftast lär sig saker på lektionerna men att mycket upprepas av lärarna i deras ambition att få alla elever att förstå. Enligt eleverna är det inte alltid möjligt att få andra uppgifter om man redan kan det som läraren går igenom.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att Smedbergsskolan 6-9 att rektor och lärarna inte klargör i tillräcklig omfattning för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har. Vidare visar tillsynen att utbildningen i skolan inte är systematiskt inriktad på målen i läroplanen eller övriga författningsbestämmelser. Slutligen visar tillsynen även att lärarna inte ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs vidta åtgärder för att komma tillrätta med dessa brister.

Författning

1 kap. 11 §, 3 kap. 3 § och 4 kap. 5 § och 14 § skollagen samt Lgr 11 avsnitt 1, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att utformningen av inflytande anges i planeringen av verksamheten.
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska den närmare utformningen av inflytandet anges i samband med planeringen av verksamheten. Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen för grundskolan framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete krävs från skolans sida.

I intervju med lärare framkommer att utformningen av inflytande inte alltid anges i planeringen av verksamheten. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av från skolan framgår inte att utformningen av elevinflytande planeras i verksamheten. Vad gäller frågan om elevinflytande i undervisningen uppger rektorn att han anser att det är fråga om ett förhållningssätt. Enligt rektorn finns inte rutiner för inflytande i skolan. Elever uppger i intervjuer att de ibland får vara med och bestämma om exempelvis arbetsätt och redovisningsformer, men att lärarna oftast redan har upplägg för hur undervisningen ska genomföras. I Skolinspektionens elevenkät framkommer att 64 procent av eleverna i årskurs 9 svarat att "det stämmer helt och hållet" eller "det stämmer ganska bra" på påståendet att "det är bara lärarna som bestämmer vad vi ska arbeta med på lektionerna". Lärarna uppger i intervjun att de anser att eleverna har möjlighet att påverka. Dock anser vissa lärare att eleverna vet för lite för att till exempel kunna välja. Somliga lärare presenterar sin planering för eleverna och frågar om de har åsikter om den. Enligt vissa lärarna får eleverna ibland välja redovisningsform. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2011/2012 finns avsnittet "Elevernas ansvar och inflytande" med som ett utvecklingsområde. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att brister gällande elevers möjligheter till inflytande uppmärksammades redan vid den förra tillsynen 2009.

Tillsynen visar att skolan brister i att ange utformningen av elevers inflytande i planeringen av verksamheten. Vidare har eleverna inte ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls inte informerade i frågor som rör dem. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 § och 14 § skollagen, Lgr 11 avsnitt 1, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 och avsnitt 2.8.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att beslut om disciplinära åtgärder fattas och dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Se till att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.
- Se till att skolan har en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärders som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen får rektor eller en lärare vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. En sådan åtgärd får endast vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. En lärare får enligt skollagen visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Vidare får en lärare eller rektor under samma förutsättningar besluta att en elev ska stanna kvar i skolan under uppsikt under högst en timme efter att skoldagens undervisning har avslutats eller infinna sig i skolan högst en timme innan undervisningen börjar. Om någon av nämnda disciplinära åtgärder vidtas ska den enligt skollagen dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. I förarbetena till skollagen anges att disciplinära åtgärder inte ska användas i bestraffningssyfte. Avsikten är att de ska leda till ett ändrat beteende hos den elev som är föremål för åtgärderna och därmed skapa en bättre skolsituation såväl för den aktuella eleven som för övriga som verkar i skolan (Prop. 2009/10:165 s. 326).

I intervju med elever framkommer att en elev som stör under lektionstid kan bli utvisad från undervisningslokalen. Eleven blir då registrerad som ogiltigt frånvarande och tas då upp på skolans så kallade kvarsittningslista. De elever som får kvarsittning får på onsdagarna stanna kvar i skolan efter skoldagens slut. Lärarna bekräftar under intervju att de vidtar disciplinära åtgärder i form

av utvisning och efterföljande kvarsittning. Lärarna uppger att skolan inte har några gemensamma rutiner för disciplinära åtgärder.

Skolinspektionen bedömer att utvisning av elev från undervisningslokal inte kan jämföras med ogiltig frånvaro eftersom eleven i en sådan situation är frånvarande på grund av att en lärare fattat beslut om det. Enligt Skolinspektionens mening står den disciplinära åtgärden utvisning och efterföljande kvarsittning inte i rimlig proportion till sitt syfte. Åtgärden har dessutom karaktären av bestraffning. Skolinspektionen finner därför att de disciplinära åtgärder som tillämpas i Smedbergsskolan 6-9 strider mot skollagens krav på proportionalitet. Därtill dokumenteras beslut om disciplinära åtgärderna inte enligt skollagens krav.

En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är enligt skollagen skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2010-2011. I planen, benämnd likabehandlingsplan, anges rutiner för hur kränkande behandling ska hanteras i skolan. Lärarna uppger i intervju att de känner till rutinerna i planen och att de om de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn. Enligt rektorn har skolan inte rutiner för att anmäla kränkningar till huvudmannen. Rutinerna vid kränkande behandling behöver enligt Skolinspektionen förtydligas.

Enligt rektorn har skolans plan mot kränkande behandling inte uppdaterats på grund av det stora antalet rektorsbyten föregående år. Rektorn uppger att han i skolan ska arbeta med planen i mars 2013 tillsammans med personal och elever. Eleverna ska då få utforma frågor till en kartläggning. I den befintliga planen finns bland annat beskrivet hur skolan ska arbeta främjande och förebyggande mot kränkningar. Rutiner finns också för hur signaler om olika former av kränkande behandling ska hanteras. Emellertid saknar planen en översikt av de åtgärder som skolan avser vidta under innevarande läsår. Det finns inte heller någon redogörelse för vilka åtgärder som vidtogs föregående år.

Sammantaget visar tillsynen att beslut om disciplinära åtgärder inte fattas och dokumenteras i enlighet med författningarnas krav. Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att brister i planen mot kränkande

behandling uppmärksammades redan vid den förra tillsynen 2009. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att vidta åtgärder för att rätta till bristerna.

Författning

5 kap. 6 och 24 §§, 6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att studiehundledning på modersmålet ges till elever som har behov av det.
- Se till att åtgärdsprogrammen anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Rektorn har inom ramen för arbetet med särskilt stöd gett specialpedagogen särskilt uppdrag att samordna och följa upp alla elevärenden med pågående särskilt stöd. Enligt skolans rutiner ska läraren i första hand anpassa undervisningen och om det inte fungerar så upprättas ett elevärende där rektorn tillsammans med elevhälsan utreder behovet av särskilt stöd. Rektorn fattar därefter beslut om huruvida det ska upprättas åtgärdsprogram eller inte. Skolan har några resurspersoner som dels arbetar med elever i mindre grupper, dels med enskilda elever i klassrummet. Rektorns uppfattning är att alla elever som är i behov av särskilt stöd får det. Elevhälsans representanter uppger i intervju att de åtgärder som sätts in följs upp under regelbundna möten som hålls varan-

nan vecka. I intervju med lärarna framkommer att det finns elever som är i behov av att få studiehandledning på sitt modersmål, bland annat grekiska, men som inte får detta.

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen tagit del av några åtgärdsprogram från Smedbergsskolan läsåret 2011/2012. Rektorn har kompletterat med flera åtgärdsprogram från läsåret 2012/2013. I flera av åtgärdsprogrammen anges konkreta åtgärder som är möjliga att utvärdera. Av ett dokument framgår även hur ett åtgärdsprogram har utvärderats. I vissa av åtgärdsprogrammen finns en tydlig koppling mellan kunskapskraven och elevens behov och föreslagna åtgärder. Emellertid framkommer inte elevens behov tydligt i alla åtgärdsprogram. Därtill framgår det inte av samtliga åtgärdsprogram hur åtgärden ska följas upp och utvärderas. Vidare saknar åtgärdsprogrammen överklagandehänvisning för vårdnadshavare.

Sammantaget framgår av utredningen att Smedbergsskolan 6-9 åtgärdsprogram inte alltid tillräckligt tydligt anger vilka elevens behov är, hur de ska tillgodose och hur åtgärden ska följas upp och utvärderas. Därtill visar tillsynen att skolan inte erbjuder studiehandledning på modersmålet till alla de elever som har behov av det. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att brister gällande särskilt stöd uppmärksammades redan vid den förra tillsynen 2009. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 9 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta

vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får även, enligt skollagen, innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen, samt att det tydligt framgår om eleven riskerar att inte nå upp till de kunskapskrav som minst ska ha uppnåtts i slutet av det tredje, sjätte och nionde skolåret i grundskolan.

Skolinspektionen har tagit del av två individuella utvecklingsplaner från Smedbergsskolan 6-9. I de ingivna individuella utvecklingsplanerna förekommer skriftliga omdömen endast i vissa ämnen som eleven får undervisning i. Rektorn har efter tillsynsbesöket angett att de individuella utvecklingsplanerna och skriftliga omdömen är av varierande kvalitet, där vissa dokument tar upp de flesta enskilda ämnena, medan andra är mindre utförliga. Den framåtsyftande delen i utvecklingsplanerna fokuserar på vad eleven själv ska göra för att nå kunskapskraven i aktuella ämnen. Det framgår inte vilka insatser skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2011/2012 anges i avsnittet om bedömning och betyg att skolan måste "bli bättre på att informera elever och föräldrar om elevens kunskapsutveckling" samt "utveckla samsynen vid upprättande av skriftliga omdömen och individuella utvecklingsplaner som åtgärder för utveckling".

Sammanfattningsvis visar tillsynen att de skriftliga omdömena inte alltid avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven samt att det av de individuella utvecklingsplanerna inte framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen och 11 kap. 16 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn tar ansvar för att det vid Smedbergsskolan 6-9 bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid den samma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Om det vid uppföljning av verksamheten kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen, enligt skollagen, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det förutsätter att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade kvalitetsarbete för läsåren 2010/2011 och 2011/2012. Kvalitetsredovisningarna innehåller sammanställningar över elevernas måluppfyllelse i samtliga årskurser samt sammanställningar över elever som blivit godkända i de nationella proven i årskurs 9. Därutöver innehåller kvalitetsredovisningarna även sammanställningar av måluppfyllelsen i samtliga ämnen bland eleverna i årskurserna 6-9. Någon analys av resultaten finns inte. Av SIRIS framgår att det finns stora skillnader mellan flickors och pojkars genomsnittliga meritpoäng. Flickors genomsnittliga meritvärde under läsåret 2011/2011 var 42 poäng högre än pojkarnas. Skillnader i flickors och pojkars resultat har enligt statistiken funnits under flera år. Det är även en större andel flickor än pojkar som når målen i alla ämnen. Skill-

naderna har inte analyserats eller följts upp av skolan. Rektorn uppger i intervju att det i skolan finns en medvetenhet om skillnaderna mellan flickors och pojkars olika kunskapsresultat, men att det inte är en fråga som man har arbetat aktivt med. Rektorn uppger att skolans kvalitetsarbete har eftersatts de senaste åren på grund av täta rektorsbyten. Mot bakgrund av bland annat skillnaderna i flickors och pojkars kunskapsresultat, är det viktigt att skolan systematiserar sina, uppföljningar och utvärderingar av resultat och verksamheten så att både välfungerande insatser och behov av förbättringsinsatser synliggörs.

Av tillsynen framgår att det på Smedbergsskolan 6-9 inte bedrivs ett tillräckligt systematiskt kvalitetsarbete bestående av uppföljning och utveckling av utbildningen. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att brister i det systematiska kvalitetsarbetet uppmärksammades redan vid den förra tillsynen 2009. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 § skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att det för undervisningen används personal som har utbildning för den undervisning de ska bedriva.
- Se till att endast lärare som uppfyller skollagens kriterier är anställda utan tidsbegränsning.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisning. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven inom huvudmannens organisation eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna. Enligt skollagen får endast den som har legitimation anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att det finns lärare på skolan som inte har utbildning för den undervisning de bedriver bland annat i speciallärargruppen. Det förekommer lärare som är anställda utan tidsbegränsning

trots att de inte uppfyller skollagens kriterier. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att brister gällande lärares utbildning och undervisning uppmärksammades redan vid den förra tillsynen 2009.

Av utredningen framgår att det för undervisningen används personal som inte har utbildning för den undervisning de ska bedriva samt att det finns lärare som är anställda utan tidsbegränsning trots att de inte uppfyller skollagens kriterier. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13, 15, 17-20 §§ skollagen, 33 § lag om införande av skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Vansbro kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att utbildningen är avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna eller kostnader i samband med skolresor och liknande aktiviteter som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg.

Motivering

Rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet får aldrig vara beroende av en enskild persons ekonomiska förutsättningar. Utgångspunkten i skollagen är därför att utbildningen i förskoleklassen och grundskolan ska vara avgiftsfri. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med obetydlig kostnad menas enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 374) främst kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande.

I intervjuer och samtal med rektor, lärare och elever framkommer att det under mars månad 2013 anordnas en friluftsdag med olika aktiviteter på Smedbergsskolan 6-9. Skidåkning i Bjursås är ett alternativ. Rektorn uppger att skidresan är frivillig och att alternativa aktiviteter finns att tillgå. Grundkostnaden för elever som vill åka på skidresan är 100 kr för liftkort samt 20 kr för medlemskap i skolans idrottsförening. Därutöver tillkommer kostnad för hyra av skidutrustning för de elever som behöver hyra sådan. Enligt eleverna uppgår kostnaden för hyra av snowboard till 195 kr och hyra av twintips till 230 kr. Enligt eleverna finns det elever som avstår från att åka med på skidresa på grund av kostnaden. Elever uppger att det kan vara så att man väljer att inte åka på skid-

resa på grund av kostnaden. Eleverna uppger i intervju att en del elever har egen utrustning men att det är många som inte har det. Skolinspektionen bedömer att den totala kostnaden för skidresan under friluftsdagen inte kan betraktas som en obetydlig kostnad för de elever som inte har egen utrustning. Att skidresan är ett frivilligt alternativ är inte ett godtagbart skäl.

Av tillsynen framgår att utbildningen inte är avgiftsfri då det förekommer enstaka inslag som kan medföra kostnader som inte kan anses vara obetydliga för eleverna. Skolan uppfyller därmed inte författningarnas krav om erbjudande av en avgiftsfri utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Vansbro kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

11 kap. 13 -14 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Eva Lanteli.

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Undervisningsråd

Parisa Maleki
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).